

Gävle kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Alborga skola
belägen i Gävle kommun

Tillsyn i Alborga skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Gävle kommun under hösten 2015. Alborga skola besöktes av Skolinspektionen den 10 november 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Enligt Skolverkets nationella statistik, SIRIS, för läsåret 2014/15 uppnådde eleverna i årskurs 3 på Alborga skola kravnivåerna på nationella provens olika delprov enligt följande:

Svenska: 87,5-100% (jämfört med rikets 88,2-97,0 %). Matematik: 87,5-95,8 % (jämfört med rikets 82,1-93,1 %).

Enligt rektorn för Alborga skola nådde 96 % av eleverna i årskurs 3 kunskapskraven i ämnet svenska och 93 % nådde kunskapskraven i ämnet matematik på år 2015.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Anmärkning	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-04-15

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i rektors styrning och utveckling av verksamheten på Alborga skola. Skolinspektionens utredning visar att rektors bristande styrning och ledarskap har lett till brister i skolans systematiska kvalitetsarbete och i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling av elever.

Rektorn vid Alborga skola behöver utforma rutiner och former för uppföljning och analys av verksamheten. Analysen ska ligga till grund för konkreta och utvärderingsbara utvecklingsåtgärder och arbetet med att ta fram dessa utvecklingsåtgärder ska dokumenteras.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap.. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den 15 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gävle kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap.. 4 §, 4 kap.. 4–6 §§ och 5 kap.. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap.. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap.. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektor ska tillsammans med lärare och övrig personal utveckla verksamheten genom att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete för skolenheten, det vill säga;

- Följa upp skolans verksamhet och resultat samt trygghet och studiero i relation till de nationella målen.
- Analysera det som framkommer i uppföljningen och utifrån detta besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Följa upp genomförda utvecklingsåtgärder i syfte att säkerställa att de har bidragit till en förbättrad utbildning och en trygg miljö där eleverna ges möjlighet att nå de nationella målen.
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Av de allmänna råden framgår vidare att rektor bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Rektorn för Alborga skola uppger i intervjun att hon följer upp skolans verksamhet genom den information hon får vid de regelbundna träffarna med biträdande rektor och utvecklingsledare. Vidare beskriver rektorn att lärarna är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet genom att deras reflektioner

gällande undervisningen tas till vara av biträdande rektor och att denne för informationen vidare till rektor. Som utvecklingsbehov på skolan uppger rektorn utveckling av undervisningen, att hitta en bra undervisning som anpassas till alla elever, utveckling av det kollegiala lärandet, att bryta klasslärarsystemet och undervisa utifrån behörighet samt att få en större helhetssyn på eleverna.

I intervju med biträdande rektorn framgår att de pedagogiska diskussioner som förs på skolan varken dokumenteras eller följs upp systematiskt. Biträdande rektor uppger vidare utvecklingsområden med ett helt annat fokus än de områden som rektorn uppger; att få tillbaka samsynen på skolans barn utifrån budskapet "En för alla – alla för en" samt att stödja barn som har svårigheter inom det sociala samspelet. Det framkommer i intervjuerna med lärarna och med elevhälsan att det inte finns någon systematik kring utvecklingsarbetet i form av dokumenterade analyser, förbättringsåtgärder och uppföljningar. Vid tillsynen framkommer inget som tydligt visar Skolinspektionen vilket kvalitativt underlag som ligger till grund för den informationen som biträdande rektor förmedlar till rektor.

I intervju med lärarna uppger dessa att deras idéer och förbättringsförslag, som de framför till biträdande rektor, varken genererar återkoppling eller förändring. Lärarna uttrycker vidare att de sällan träffar skolans rektor och att rollfördelningen mellan rektor och biträdande rektor är otydlig. Lärarna uppger vidare att det så kallade årshjul som finns in rektorsområdet, och som ligger till grund för det systematiska kvalitetsarbetet, "hänger lite i luften gentemot ledningen". I intervjun med lärarna efterlyser dessa ett tydligare pedagogiskt ledarskap och tydliga rutiner för arbetet med uppföljning och utvärdering av verksamheten. Lärarna uppger att det finns brister i information inför exempelvis möten med elevhälsoteamet och vid introduktion av nyanställda. Lärarna uppger vidare att det huvudsakligen är lärarna som får se till att verksamheten på skolan fungerar.

Både den biträdande rektorn och lärarna uppger att det händer att förbättringsåtgärder inte sätts in trots att skolan identifierat utvecklingsområde. Ett exempel på ett sådant område är behovet av att organisera undervisningen så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare med ämnesbehörighet. Trots att detta identifierats som ett utvecklingsområde, med stor betydelse för elevernas kunskapsutveckling, har inte utvecklingsåtgärder vidtagits, vilket bekräftas av den dokumentation från skolan som Skolinspektionen har tagit del av.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet på Alborga skola. Det finns indikatorer som signalerar att rektor inte har tillräcklig kännedom om Alborga skolas inre arbete och inte tar tillräckligt ansvar för skolans systematiska utvecklingsarbete. En av dessa indikatorer är att rektor och biträdande rektor uppvisar olika uppfattningar om vilka utvecklingsbehoven är på skolan. Andra indikatorer är att det förekommer att utvecklingsbehov identifieras men att åtgärder för förbättring inte vidtas samt att skolans personal inte genomför systematiska uppföljningar och analyser av verksamheten, som underlag för rektors beslut gällande förbättringsåtgärder.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang betona att det är rektors ansvar att leda arbetet och skapa rutiner och former för att följa upp och utveckla skolans verksamhet i relation till styrdokumentet. När måluppfyllelse inte följs upp och analyseras är det svårt att göra en bedömning om verksamhetens innehåll leder till att målen uppnås eller om något brister i verksamheten. Rektorn behöver ha ett relevant underlag för att kunna sätta in genomtänkta åtgärder för att rätta till eventuella brister i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer sammanfattningsvis att huvudmannen brister i att se till att det på skolenheten bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen samt att detta arbete dokumenteras. Skolinspektionen vill avslutningsvis framhålla att elevhälsan liksom skolans personal ska involveras i uppföljning och analys av verksamhetens resultat utifrån elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Alborga skola inte uppfyller författningarnas krav som gäller för verksamheten föreläggs Gävle kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Gävle kommun en anmärkning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga

studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gävle kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap.. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Bedriv ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever där de genomförda förebyggande insatserna utifrån identifierade behov i skolans verksamhet följs upp och utvärderas.
- Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en tydlig redogörelse för hur föregående års åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling har genomförts. Vidare ska planen innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under året utifrån skolans kartläggning. Dessa åtgärder ska vara konkreta och utvärderingsbara samt följas upp av lärare och övrig personal på skolan.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare anges att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga att elever utsätts för kränkande behandling. I detta arbete ingår att varje år kartlägga elevernas situation och upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt vad som framkommer i intervjuerna med lärare, elevhälsa och biträdande rektor förekommer ett målmedvetet värdegrundsarbete på Alborga skola. Några exempel är att det finns ett trygghetsteam på skolan och handledning av

psykolog och specialpedagog ges till lärarna vid behov och lärarna arbetar medvetet med värdegrunden redan från och med förskoleklassen.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling för år 2014, vilken är ofullständig. Planen saknar en beskrivning av planerade åtgärder som ska motverka de identifierade problemområdena som, enligt skolans kartläggning, är förekomsten av konflikter vid fotbollsplanen samt det faktum att många elever upplevt att de blivit retade och kallade elaka saker. I intervjuer med rektor, biträdande rektor och lärarna framkommer att de är medvetna om att planen ska upprättas varje läsår, men att detta ännu inte har gjorts i år. Enligt lärarna organiseras inte trygghetsteamets träffar så att detta arbete kan aktualiseras. Biträdande rektor bekräftar i intervjun att det ingår i biträdande rektors ansvar att följa upp planen, och arbetet med trygghets- teamet, men att det inte är gjort. Det framgår även i intervjun med rektor att hon känner till att planen för år 2015 inte har upprättats och att rektor har pratat med biträdande rektor om detta.

Skolinspektionen bedömer därmed att Alborga skolas likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling inte används som ett verktyg för det målinriktade arbete som ska bedrivas på skolan och att Gävle kommun därför delvis brister i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling på varje skolenhet.

Motivering till anmärkning som ingripande

Alborga skola har ett pågående värdegrundsarbete men rektor ser inte till att varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Mot bakgrund av att det för övrigt bedrivs ett aktivt arbete för att motverka kränkande behandling, bedöms bristen som mindre allvarlig och Gävle kommun ges en anmärkning.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själva upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklings-

samtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Lillie Eiriksdottir Bäckwall
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Alborga skola

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Alborga skola

Alborga skola är en grundskola belägen i Valbo, Gävle kommun.

Skolan har 123 elever fördelade på en förskoleklass och årskurserna 1-3.

Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor.